

UČINKOVITOST SUSTAVA ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA

dr. sc. Petar-Pierre Matek
Svjetlana Palić, struč. spec. oec.

SAŽETAK: Problematika pranja novca obuhvaća vrlo opsežnu i kompleksnu materiju. Za uspješno provođenje zadanih mjera potrebno je dobro razumijevanje cijelog sustava što kod onih koji provode zadane mjere izaziva dodatne poteškoće. Cilj je rada ocijeniti usklađenost zakonodavnog okvira s praksom, odnosno ocijeniti uspješnost provođenja zadanih mjera s pomoću primjera iz prakse i javno dostupnih statističkih podataka. Polazišna hipoteza je da su institucije koje provode sprječavanje pranja novca često u tome neuspješne.

Ključne riječi: *pranje novca, sustav sprječavanja pranja novca, procjena rizika, učinkovitost provođenja mjera.*

JEL: K14, K34, K42

Svjetlana Palić, struč. spec. oec
EFFECTUS poduzetnički studiji – visoko
učilište

Trg J. F. Kennedy 2, 10000 Zagreb
Hrvatska
svjetlanap27@gmail.com

dr. sc. Petar-Pierre Matek
EFFECTUS poduzetnički studiji – visoko
učilište

Trg J. F. Kennedy 2, 10000 Zagreb
Hrvatska
pmatek@effectus.com.hr

POPIS KRATICA

EBA	European Banking Authority
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority
ESMA	European Securities and Markets Authority
EU	Europska unija
FATF	Financial Action Task Force
DORH	Državno odvjetništvo Republike Hrvatske
MONEYVAL	Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
PN/FT	Pranje novca i financiranje terorizma
RH	Republika Hrvatska
SAD	Sjedinjene Američke Države
SPNFT	Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
UN	Ujedinjeni narodi
Ured	Ured za sprječavanje pranja novca
ZSPNFT	Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma

---

1. UVOD

Kazneno djelo pranja novca pripada sferi gospodarskih kaznenih djela. **Gospodarska kaznena djela i gospodarski kriminalitet** iako istoznačni, razlikuju se, a razlika leži u tome što se gospodarska kaznena djela odnose na kaznenopravni aspekt odnosno pripadaju kaznenopravnoj dogmatici dok se gospodarski kriminalitet odnosi na društvenu pojavu te je po tome kriminološke naravi (Orlović, 2016., str. 42). Krajnji cilj gospodarskog kriminaliteta je stjecanje materijalnih dobara ili drugih koristi. Obilježava ga postojanje „tamne brojke“ i prilagodljivost ekonomskim promjenama.

Pranje novca je proces prikriivanja izvora nezakonito stečene imovinske koristi kroz faze **počinjenja predikatnog kaznenog djela**, faze **pranja novca** i faze **korištenja** opranog novca (Orlović, 2016., str. 73). Kazneno djelo pranje novca je sekundarnog karaktera budući da proizlazi iz predikatnog (glavnog) kaznenog djela kojim je stečena protupravna imovinska korist, a njegova kriminalizacija ima dva važna cilja: prvo je spriječiti počinjenje predikatnih kaznenih djela, a drugo je spriječiti perače novca u uživanju koristi proizašle iz počinjenih predikatnih kaznenih djela (Alhosani, 2016., str.2).

Financiranje terorizma označava pojavu kojom se osiguravaju ili prikupljaju zakonita i nezakonita sredstva s namjerom da će se upotrijebiti za počinjenje terorističkih kaznenih djela od strane terorističkih organizacija. Nezakonita sredstva potječu od kaznenih djela, dok su zakonita iz legalnih izvora (donacija), a neovisno o izvoru, koriste se za pranje novca i financiranje terorizma.¹ Terorizam je organizirana i sustavna primjena nasilja kako bi se izazivanjem straha i sigurnosti građana narušio autoritet države ili ostvarili određeni politički ciljevi.² Za razliku od kriminalnih organizacija, primarni cilj terorističkih skupina je nefinancijski. Ipak, kao i svim organizacijama, terorističkim skupinama potrebna su sredstva da bi izvršile svoje aktivnosti. Ova spoznaja je ključna u borbi protiv terorizma. Potrebno je pratiti novac. To je temeljni cilj svih mjera; identificirati, pratiti i obuzdati financiranje terorizma (The World Bank, 2009., modul 1, str. 9).

Nakon uvoda, poglavlje 2 daje prikaz povijesnog razvoja i važećeg međunarodnog i hrvatskog regulatornog i institucionalnog okvira na području sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma. Poglavlje 3 regulatorni okvir razrađuje na pojedine mjere i radnje koje su obveznici dužni provoditi: dubinska analiza stranke, izrada liste indikatora, obavještanje Ureda i izrada procjene rizika poslovanja. U poglavlju 4 se analiziraju javno dostupni objektivni podaci i izvješća međunarodnih organizacija kako bi se na primjeru Hrvatske testirala hipoteza o poteškoćama s kojima se susreću obveznici u provođenju mjera za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma. Konačno, u poglavlju 5 su slabosti u implementaciji sustava ilustrirane dvama primjerima iz prakse.

¹ Maros, I., Biluš, A., Primjena propisa o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma u RH, TEB – webinar, Zagreb, 2021. (prezentacija, slajd 3)

² Vojni leksikon, 1981., VIZ, Beograd, u Cindori, S., 2020., Sustav sprječavanja pranja novca: nove prijetnje globalnoj sigurnosti, Libertin naklada d.o.o., str. 180.

2. REGULATORNI OKVIR

Počeci stvaranja regulacije na području pranja novca vežu se uz Alphonsea Caponea koji je tridesetih godina prošlog stoljeća nezakonit prihod od prodaje alkohola prikazivao kao utržak praonica rublja. Capone je u konačnici osuđen zbog neplaćanja poreza, no tada se prvi puta postavlja pitanje oporezivanja neprijavljenih prihoda. Prvi ozbiljniji pomaci na međunarodnoj razini nastali su tijekom sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća. Nezakonita prodaja i trgovina drogom iznjedrila je prvi međunarodni sporazum 1988., odnosno **Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv nezakonite prodaje opojnih droga i psihotropne tvari** kojoj je cilj bio borba protiv zloupotrebe droga putem koordiniranog međunarodnog djelovanja (Cindori, 2010., str. 8-9). Nakon ove konvencije na međunarodnoj razini nastaje niz važnih dokumenata. Za zemlje članice EU su posebno važne **direktive Europskoga parlamenta i Vijeća o sprječavanju korištenja financijskoga sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma**. Do sada ih je doneseno ukupno pet. Prva direktiva je nastala 1991., a trenutno je aktualna peta direktiva iz 2018. godine. Četvrta iz 2015. i peta direktiva iz 2018. su preuzete u naš zakonski okvir u sklopu Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i njegovih podzakonskih akata.³

U Republici Hrvatskoj je, uz **Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma** (ZSPNFT) koji ima preventivni karakter, drugi važan zakon **Kazneni zakon Republike Hrvatske** koji propisuje da se kažnjava osoba koja imovinsku korist ostvaruju kaznenim djelom uloži, preuzme, pretvori, prenese ili zamjeni s ciljem prikrivanja njezinog nezakonitog podrijetla. Također se kažnjava i osoba koja prikriva pravu prirodu imovine koju je neka druga osoba ostvarila kaznenim djelom. Zatvorskom kaznom do tri godine kažnjava se i osoba koja opere novac ne znajući da je njegovo podrijetlo nezakonito, odnosno osoba koja postupa s nehajem.⁴

Sustav sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma RH je sustav od više sudionika u kojem su definirane njihove obveze i međusobne interakcije. Sastoji se od:

³ HNB, https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/sprecavanje-pranja-novca-i-financiranja-terorizma/-/asset_publisher/62b7db3014/content/me-unarodne-institucije-i-grupe-koje-se-bave-problemom-pranja-novca-i-financiranja-terorizma?_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_62b7db3014_assetEntryId=166140&_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_62b7db3014_redirect=https%3A%2F%2Fwww.hnb.hr%2Ftemeljne-funkcije%2Fsupervizija%2Fsprecavanje-pranja-novca-i-financiranja-terorizma%3Fp_p_id%3Dcom_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_62b7db3014%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_62b7db3014_cur%3D0%26p_r_p_resetCur%3Dfalse%26_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_62b7db3014_assetEntryId%3D166140, pristup 5.3.2022.

⁴ Kazneni zakon, pročišćeni tekst zakona, Narodne novine, 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, čl. 265.

- *tijela prevencije*: obveznici provođenja mjera i Ured za sprječavanje pranja novca
- *nadzornih tijela*: HNB, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, Financijski inspektorat, Porezna uprava, Carinska uprava
- *tijela kaznenog progona*: policija, državno odvjetništvo i sudstvo.⁵

Ured djeluje kao posredničko tijelo između obveznika provođenja mjera, tijela za provedbu zakona (policije, odvjetništva) i sudova. Pravosuđe je ključno u borbi za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma. Pred sudom se provodi kazneni postupak za kazneno djelo pranja novca i oduzima imovinska korist.⁶

2.1. Međunarodne mjere ograničavanja i međunarodna pravna pomoć

Pranje novca i financiranje terorizma globalna je prijetnja ekonomiji stoga se mnoge međunarodne grupe od samih početaka osvještavanja tog problema kontinuirano bave njime.

Kada se bolje shvati kontekst pranja novca i njegova globalna raširenost, lakše je dokučiti zašto je međunarodna suradnja imperativ za uspješno otkrivanje i sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Rastuća integracija svjetskog gospodarstva znači da pojedine zemlje mogu biti pogođene dalekim događajima. Razvijene zemlje i zemlje u razvoju imaju jednaku korist od dosljednosti u primjeni SPNFT. Jedna od metoda usklađivanja je skup međunarodnih standarda koji osiguravaju okvirna načela koja zemlje ugrađuju u svoju regulatornu strukturu. Jedan od glavnih pokretača ovoga procesa usklađivanja bila je uspostava FATF-a. Preporuke FATF-a bave se pravnim sustavom i opsegom kaznenog djela pranja novca (The World Bank, 2009., modul 3b, str. 9).

Međunarodne mjere ograničavanja su obveze i ograničenja prema državama, međunarodnim organizacijama, fizičkim i pravnim osobama i drugim subjektima koji mogu biti obuhvaćeni tim mjerama. One se utvrđuju pravnim aktima Ujedinjenih naroda, Europske unije i drugih međunarodnih organizacija. Također, to su i ograničenja i obveze koje i Republika Hrvatska uvodi u skladu s međunarodnim pravom i pravom Europske unije. Mjere ograničavanja se mogu odnositi na prekid diplomatskih ili gospodarskih odnosa (potpuni ili djelomični), ograničenja uvoza, izvoza, provoza, embargo na oružje, ograničenja ulaska u zemlju, ograničenja raspolaganja imovinom i druge mjere.⁷ Međunarodne mjere ograničavanja u RH uvode se na temelju Zakona o međunarodnim mjerama ograničavanja, a detaljnije se uređuju Odlukom o načinu provođenja međunarodnih mjera ograničavanja raspolaganja imovinom (Ivčević, 2019., str. 13).

⁵ Ured za sprječavanje pranja novca, <https://mfjn.gov.hr/istaknute-teme/ured-za-sprjecavanje-pranja-novca/143>, pristup 5.3.2022.

⁶ Ibid.

⁷ HNB, https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/sprecavanje-pranja-novca-i-financiranja-terorizma/-/asset_publisher/62b7db3014/content/me-unarodne-mjere-ogranicavanja, pristup 5.3.2022.

Bitni međunarodni pravni izvori koji određuju prava i obveze u međunarodnoj kaznenopravnoj pomoći koji su na snazi u RH su Europska konvencija o uzajamnoj sudskoj pomoći u kaznenim stvarima iz 1959. s dopunskim protokolom iz 1978., Konvencija UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, Konvencija UN-a protiv nezakonitog prometa opojnim drogama i psihotropnim supstancijama, Konvencija UN-a protiv korupcije i Konvencija o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenog kaznenim djelom. Od unutarnjih pravnih izvora, u kojima sudovi mogu tražiti odgovor na pitanja u pogledu međunarodne pravne pomoći od istrage do završetka kaznenog postupka, značajni su Ustav RH, Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, Kazneni zakon, Zakon o kaznenom postupku i Zakon o sudovima (Ivčević, 2019., str. 14-15).

3. MJERE I RADNJE ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA U RH

Obveznici su, prilikom obavljanja svojih djelatnosti, dužni provoditi mjere propisane Zakonom.⁸ Od navedenih mjera potrebno je izdvojiti one ključne za uspješno funkcioniranje sustava: provođenje mjera dubinske analize stranke, izrada liste indikatora, obavještanje Ureda, izrada procjene rizika poslovanja.

3.1. Dubinska analiza stranke

Dubinska analiza stranke je utvrđivanje i provjera identiteta stranke ili identiteta stvarnog vlasnika stranke (pravne osobe) na osnovi dokumenata, podataka ili informacija dobivenih iz vjerodostojnih izvora, prikupljanje podataka o prirodi poslovnoga odnosa te stalno praćenje poslovnog odnosa i transakcija stranaka (Maros, Biluš, Sertić, 2019., str. 27-28). „Stvarni vlasnik stranke“ označava svaku fizičku osobu ili više njih koji posjeduju ili kontroliraju stranku ili fizičku osobu ili više njih u čije se ime provodi transakcija (Pavlović, 2019. str. 60).

3.2. Indikatori za prepoznavanje sumnjivih transakcija

Indikatori služe kao pomoć pri prepoznavanju sumnjivih osoba ili transakcija. Primjenjuju se samostalno ili u kombinaciji više pojedinačnih indikatora. Obveznici su dužni sastaviti listu indikatora kao sastavni dio svog internog akta i redovito je nadopunjavati na temelju vlastitog saznanja ili prosudbe kada se može procijeniti da u vezi s transakcijom ili strankom postoji sumnja na pranje novca i financiranje terorizma. Prilikom sastavljanja

⁸ Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, Narodne novine, 108/17, 39/19, čl. 11.

liste indikatora trebaju uzeti u obzir specifičnost svog poslovanja, vrstu stranaka, geografsko područje, vrstu proizvoda i usluge koje nude, kanale dostave proizvoda i usluga kao i karakteristike sumnjivih transakcija (obveznik zna ili ima razloga za sumnju na PN/FT).

3.3. Obavještavanje Ureda

U slučaju prijavljivanja gotovinskih transakcija, obveznici su dužni prijaviti Uredu gotovinsku transakciju u vrijednosti od 200.000 kn i veću u roku od 3 dana.⁹ Gotovinska transakcija je fizičko zaprimanje/izdavanje gotovine, odnosno fizičkog novca. One se prijavljuju prema objektivnom razlogu za razliku od sumnjivih transakcija gdje obveznik mora procijeniti postoji li sumnja za PN/FT. Gotovinske transakcije imaju važnu ulogu u sustavu SPNFT jer se kriminalnim aktivnostima generira dobit koju je potrebno legalizirati kroz financijski sustav. Takva su sredstva početna točka, odnosno pojavljuju se u prvoj fazi procesa pranja novca, a radi se o fazi ulaganja (Maros, Biluš, Sertić, 2019., str. 82). U slučaju obveznika profesionalnih djelatnosti Zakonom je propisana obveza obavještavanja Ureda svaki put kada stranka zatraži savjet u vezi s PN/FT i to najkasnije sljedeći radni dan.¹⁰

Pod sumnjivom se transakcijom smatra pokušana ili obavljena gotovinska/bezgotovinska transakcija bez obzira na njezinu vrijednost ako obveznik zna, sumnja ili ima razloga za sumnju na PN/FT, indikatori za prepoznavanje sumnjivih transakcija upućuju na to, transakcija odgovara tipologijama ili trendovima PN/FT i dr. Ovdje dolazi do izražaja učinkovito provođenje mjera dubinske analize budući da je za prepoznavanje sumnjivih transakcija, sredstava i stranaka potrebno imati ažurirane podatke i informacije kako bi prilikom prijave Uredu obveznik mogao detaljno obrazložiti razloge zbog kojih sumnja na određenu transakciju, sredstva ili stranku. U praksi najčešće u ovom dijelu dolazi do nepravilnosti jer su obrazloženja u prijavama nepotpuna i kratka (Maros, Biluš, Sertić, 2019., str. 84-85).

Prikupljanje i obrada podataka od strane obveznika obavlja se na temelju Zakona i smatra se pitanjem od javnog interesa. Obveznik i njegovi zaposlenici ne smiju stranci ili trećoj osobi otkriti informaciju da je u tijeku analiza stranke, da su Uredu dostavljeni podaci o sumnjivoj osobi ili transakciji, da je Ured izdao nalog za privremeno zaustavljanje sumnjive transakcije, da je protiv stranke započeto provođenje izvida, istrage ili kaznenog postupka i drugo.¹¹ Zabrana otkrivanja podataka ne primjenjuje se u slučajevima kaznenog postupka koji se vodi protiv stranke kada ih od obveznika pisanim putem zatraži sud, u slučaju nadzora od strane nadzornoga tijela ili prijavljivanja sumnjivih stranaka ili transakcija Uredu.

⁹ Ibid., čl. 61.

¹⁰ Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, Narodne novine, 108/17, 39/19, čl. 57.

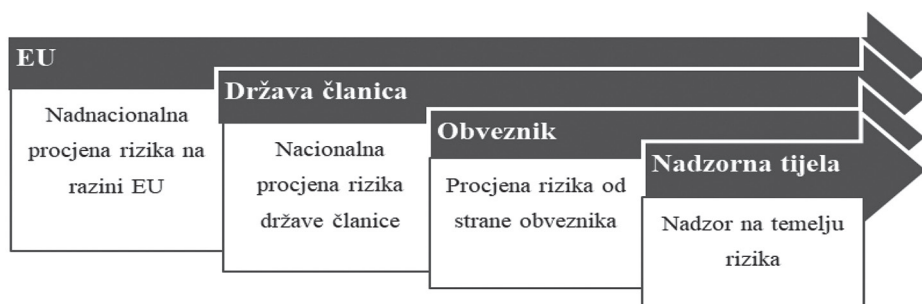
¹¹ Ibid., čl. 73.-74.

Zabrana razmjene informacija ne primjenjuje se ni u slučaju razmjene informacija s kreditnom ili financijskom institucijom iz države članice pod uvjetom da pripadaju istoj grupi ili s podružnicom i društvom kćeri u većinskom vlasništvu s poslovnim nastanom u trećim zemljama ako u potpunosti poštuje politike i postupke unutar grupe (Maros, Biluš, Sertić, 2019., str. 111). Zabrana informacija o istoj stranci ili transakciji također se ne zabranjuje između iste kategorije obveznika ako su osnovani u državi članici ili trećoj državi koja provodi mjere SPNFT jednakovrijedne zakonu RH, ako obavljaju istu vrstu djelatnosti i podliježu obvezi zaštite profesionalne i poslovne tajne i zaštiti osobnih podataka.¹²

3.4. Procjena rizika

Rizik na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma je vjerojatnost pojave pranja novca i financiranja terorizma, a odnosi se na postojeći rizik i rezidualni rizik (razina rizika nakon primjene mjera za ublažavanje rizika).¹³ Rizik se procjenjuje na razini obveznika, na nacionalnoj razini za sve obveznike i nadnacionalno na razini EU-a.

Slika 1: Procjene rizika

Izvor: Interni akt anonimnog obveznika

U počecima borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma, kada je nadzor prešao u područje sprječavanja pranja novca, supervizori su definirali rizike i mjere koje banke moraju poduzeti. Financijske institucije su morale slijediti pravila čak i ako cilj nije nužno postignut. U mnogim su se slučajevima pravila pokazala opterećujućima, a definirani postupci su bili čista formalnost. Pristup temeljen na riziku je pomaknuo dio odgovornosti za definiranje rizika na obveznike provođenja mjera. Prednosti ovog pristupa su što obveznici mogu razviti svoja pravila usklađenosti kojih će se pridržavati, ali s tim dolazi i negativna strana, odnosno obveznici preuzimaju velik dio odgovornosti zbog slobodne procjene rizika (Pieth, Aiolfi, 2004., str. 27-28).

¹² Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, Narodne novine, 108/17, 39/19, čl. 76.

¹³ Pravilnik o postupku procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma te načinu provođenja mjera pojednostavljene i pojačane dubinske analize stranke, Narodne novine, 59/18, čl. 3.

Prijelaz s pristupa temeljenog na pravilima na pristup temeljen na riziku rezultat je začepljenog sustava golemim brojem lažnih pozitivnih rezultata jer su početna pravila propisana od strane regulatora bila previše gruba. Financijske institucije zabilježile su visoke operativne troškove bez ikakve evidentne koristi, a klijenti su se našli na listi praćenja bez valjanog razloga (Chau, Van Dijck Nemcsik, 2021., str. 17). Postupni prelazak na sustav temeljen na riziku je otvorio vrata pristupu vođenom podacima, gdje računalo pruža odgovore na sve veće analize podataka i smisleno praćenje transakcija i procjena rizika kupaca, uz istovremeno smanjenje operativnih troškova. Financijske institucije nastoje ispuniti zahtjeve sve strožih propisa i izbjeći ogromne regulatorne kazne, a istovremeno održavati prihvatljive razine operativnih troškova i potražnje za resursima. Specijalizirani softveri im omogućavaju da budu bolji i brži, ali i da objasne regulatoru kako obavljaju svoj posao (Chau, Van Dijck Nemcsik, 2021., str. 36-37).

3.4.1. Procjena rizika kod obveznika

Obveznik je dužan izraditi i dokumentirati procjenu rizika svog poslovanja i upravljati rizikom od pranja novca i financiranja terorizma. Prilikom procjene rizika i upravljanja rizikom dužan je procijeniti cjelokupno poslovanje (proizvode i usluge koje nudi, vrstu i profil stranke, broj i veličinu transakcija, kanale dostave usluge), provoditi dubinsku analizu stranke, razmotriti pregled rizika povezanog s određenim poslovnim odnosom i povremenom transakcijom, redovito ažurirati i revidirati postojeću procjenu rizika, nadzirati transakcije i po potrebi ispitivati izvor sredstava.¹⁴

3.4.2. Nacionalna procjena rizika

Provođenje nacionalne procjene rizika od pranja novca u svrhu prepoznavanja i smanjenja rizika od pranja novca i financiranja terorizma je obveza propisana Direktivom (EU) 2015/849 i preporukom FATF-a. Njome se procjenjuju prijetnje i ranjivosti od pranja novca i financiranja terorizma na razini države.

Uz procjenu prijetnji i ranjivosti države procjenjuje se i ranjivost pojedinih sektora: bankovnog sektora, sektora vrijednosnih papira, tržišta osiguranja i ostalih financijskih institucija kao i pravnih i fizičkih osoba izvan financijskog sektora i profesionalnih djelatnosti.¹⁵

¹⁴ Pravilnik o postupku procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma te načinu provođenja mjera pojednostavljene i pojačane dubinske analize stranke, Narodne novine, 59/18, čl. 4.

¹⁵ Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj s akcijskim planom za smanjenje identificiranih rizika, str. 3., https://mfina.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/sprjec_pranja_novca/akcijski_plan//Nacionalna%20procjena%20rizika%20od%20pranja%20novca%20i%20financiranja%20terorizma.pdf, pristup 6.3.2022.

Prilikom provedbe Nacionalne procjene rizika na domaćem nivou u obzir se uzima Nadnacionalna procjena rizika koju provodi Europska komisija na razini EU-a kao i preporuke Europske komisije o primjerenim mjerama za rješavanje identificiranih rizika, ali i zajedničko mišljenje europskih nadzornih tijela: EBA-e, EIOPA-e i ESMA-e (Maros, Biluš, Sertić, 2019., str. 15-16). Uz nju se donosi i Akcijski plan. Prvi Akcijski plan za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma zajedno s Nacionalnom procjenom rizika donesen je 2017. godine.

Prilikom procjene rizika na nacionalnoj razini kao polazište pri procjeni rizika uzimaju se statistički obrađeni podaci državnih tijela, a za analizu pribavljene imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima uzimaju se i dodatni podatci: izvješća međunarodnih organizacija, sociološko-ekonomske analize i istraživanja, znanstveni radovi, podaci iz pojedinih predmeta, ali i saznanja osoba koje u svom poslu otkrivaju, procesuiraju ili analiziraju kažnjiva ponašanja. Kao ograničavajući faktori u toj se procjeni mogu pojaviti:

- „tamna brojka“, odnosno broj neotkrivenih i neprocesuiranih kaznenih djela
- broj povezanih kaznenih djela akcesorne prirode (u pravosudnoj statistici se iskazuje samo najteže počinjeno kazneno djelo pojedinog počinitelja)
- supsidijarno oduzimanje protupravne imovinske koristi (u pravosudnoj statistici se primjerice ne prikazuje oduzimanje imovinske koristi od pravne osobe koja je prestala postojati ili slučaj oduzimanja imovinske koristi počinitelja prije okončanja postupka i drugi).¹⁶

Analiza procjene prijetnje od pranja novca obuhvaća najznačajnija kaznena djela kojima se pribavlja protupravna imovinska korist. Kao kaznena djela s visokom prijetnjom od pranja novca u RH se pojavljuju djela koja su učestala i kojima se pribavlja znatna protupravna imovinska korist, a radi se o utaji poreza, zlouporabi droga i koruptivnim kaznenim djelima. Kao kaznena djela sa srednjim rizikom pojavljuju se prijevarena postupanja, zlouporaba prava intelektualnog vlasništva, izbjegavanje carinskog nadzora, trgovanje i krijumčarenje ljudima, prostitucija, pronevjera i lihvarski ugovori. Kod navedenih predikatnih kaznenih djela utvrđeno je da su u značajnoj mjeri počinjena u okviru zločinačkih udruženja i da je česta prisutnost međunarodnog elementa.¹⁷

3.4.3. Nadnacionalna procjena rizika

Nadnacionalnu procjenu rizika provodi Europska komisija na razini EU-a. Prva procjena bila je donesena 2017., a ažurirana 2019. godine. Izvješćem iz 2019. godine ocjenjuje se provedba prethodnih preporuka i ocjenjuju preostali rizici. Usmjerena je na slabosti utvrđene na razini EU-a kako u pogledu pravnog okvira tako i u pogledu same primjene.

¹⁶ Ibid., str. 4.

¹⁷ Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj s akcijskim planom za smanjenje identificiranih rizika, str. 4-5., https://mfip.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/sprjec_pranja_novca/akcijski_plan//Nacionalna%20procjena%20rizika%20od%20pranja%20novca%20i%20financiranja%20terorizma.pdf, pristup 6.3.2022.

U Izvješću iz 2019. se navodi da je utvrđeno da potrošači sve manje koriste gotovinu, ali da ona i dalje ostaje omiljeno sredstvo kriminalaca jer je mogu brzo prenijeti s jednog mjesta na drugo. Nadalje imovina sa svojstvima sličnima gotovini (zlato, dijamanti) ili imovina velike vrijednosti (artefakti, automobili, nakit, satovi) je također izložena visokom riziku zbog slabih kontrola, a posebna je zabrinutost izražena vezano za pljačkanje antikviteta i njihovu nezakonitu trgovinu.

Kada se govori o zajedničkim slabostima, one se odnose na:

- infiltriranje kriminalaca – kriminalci mogu postati vlasnici obveznika ili pronaći osobu koja im je voljna pomoći u njihovim aktivnostima
- krivotvorenje – suvremena tehnologija olakšava krivotvorenje dokumenata
- nedovoljno dijeljenje informacija između javnog i privatnih sektora
- nedostatak sredstava, svijesti o rizicima, znanja i iskustva za provedbu pravila SPNFT
- novi rizici koji proizlaze iz uporabe financijske tehnologije.¹⁸

Vezano za financijski sektor, Izvješće se osvrće i na slučajeve pranja novca u kojima su sudjelovale kreditne institucije EU-a i ustanovljuje da su utvrđeni čimbenici koji su pridonijeli slučajevima pranja novca u okviru banaka u EU-u. Ističe probleme vezane s različitim pristupima nadzoru SPNFT na nacionalnoj razini i problem izloženosti velikim rizicima nekih financijskih podsektora ili proizvoda u okviru kojih se upotrebljava gotovina i to posebno u slučaju nesavjesnog postupanja trećih strana (zastupnici ili distributeri). Uporaba novih tehnologija („FinTech”) pored prednosti donosi i velike rizike s obzirom na to da omogućuju brze i anonimne transakcije u okviru poslovnih odnosa s nenazočnom strankom.

4. ANALIZA UČINKOVITOSTI SUSTAVA ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA

Sustav sprječavanja pranja novca je dinamičan sustav kako na nacionalnoj tako i na međunarodnoj razini te zahtijeva stalna usavršavanja i prilagođavanja novonastalim društvenim, gospodarskim, tehnološkim i drugim promjenama. Počinitelji kaznenog djela pranja novca su vrlo educirani i vješti kriminalci koji se prilagođavaju novonastalim situacijama i tehnologijama. Stoga su nužna konstantna unapređenja samog sustava. Analiza učinkovitosti sustava može se dati u određenom trenutku, no budući da se radi o vrlo kompleksnoj i materiji i brojnim međuinstitucionalnim suradnjama, evidentiranjima i razmjenama podataka, otežano je prikazivanje uspješnosti funkcioniranja. Za razumijevanje samih podataka potrebno se prethodno osvrnuti na oblike prijevара na međunarodnoj i nacionalnoj razini.

¹⁸ Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na unutarnje tržište i odnose se na prekogranične aktivnosti, str. 9., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0370&from=EN>, pristup 6.3.2022.

Budući da pranje novca ima međunarodni karakter, ono se provodi putem pravnih i fizičkih osoba. Kao tipologije pranja novca putem fizičkih osoba mogu se izdvojiti: *krijumčarenje novca, transakcije gotovim novcem, doznake iz inozemstva, mjenjački poslovi, kreditne linije* (Cindori, 2010., str. 28-32). U slučaju tipologije pranja novca putem pravnih osoba, pranje novca se najčešće pojavljuje u vidu *off shore zona* (područja koja imaju liberalnu legislativu i izraženu bankarsku tajnu), *nerezidentnih računa, fiktivnih ugovora i fiktivnih računa, ulaganja gotovine u financijski sustav, „front“ i „shell“ tvrtki* („front“ tvrtke obavljaju legalne poslove s ciljem prikrivanja pranja novca, dok su „shell“ tvrtke lažne tvrtke koje služe za prikrivanje sredstava pranja novca) (Cindori, 2010., str. 22-27). Navedene tehnike i metode predstavljaju teorijski model dok se u praksi isprepliću različite tehnike pranja novca.

Bitnu ulogu u procesu otkrivanja sumnjivih radnji ima bankarska tajna. Bankarska povjerljivost predstavlja dušu odnosa banakar – korisnik i sadrži aspekte zastupanja koji utječu na ugovorni odnos. Uobičajeno je da se kreditna sposobnost kupca oslanja na poštovanje povjerenja. Povijesno je dužnost čuvanja bankarske tajne nastala s ciljem zaštite glavnog skrbnika od neutemeljenih pokušaja drugih koji se raspituju o njegovim poslovima. Banka koja nije osigurala tajnost podataka kupaca vrlo brzo može steći lošu reputaciju i izgubiti povjerenje javnosti. Postoje neke jurisdikcije koje su postavile bankovnu dužnost tajnosti na ustavnoj ili zakonskoj osnovi. One tvrde da razlikuju aktivnosti kojima pojedinci/poduzeća žele pobjeći od poreza na kapitalnu dobit, devizne kontrole ili financijskih zakona od nezakonitih aktivnosti (Alhosani, 2016., str. 40-46).

4.1. Tipologije i trendovi pranja novca u Republici Hrvatskoj

U izvješću o radu Ureda za 2019. godinu opisani su pojedinačni slučajevi sa sumnjom na pranje novca, koje je Ured dostavio nadležnim državnim tijelima na daljnje postupanje i procesuiranje, a koji ukazuju na tipologije, uzorke i trendove pranja novca u Republici Hrvatskoj:

- uporaba fiktivnih tvrtki za pranje novca,
- uporaba računa stranih državljana za pranje novca,
- uporaba tvrtki pravnog oblika j.d.o.o. za pranje novca,
- uporaba računa za provođenje transakcija povezanih s računalnim prijevarama,
- uporaba internetskog bankarstva za pranje novca.¹⁹

Temeljem zajedničkih karakteristika pojedinih slučajeva proizlaze procjene postojećih i budućih opasnosti od pranja novca u RH:

- zlouporaba računa tvrtki otvorenih u RH za prikrivanje nezakonito stečenog novca,
- zlouporaba računa stranaca otvorenih u RH za prikrivanje nezakonito stečenog novca,

¹⁹ Godišnje izvješće o radu Ureda za 2019. godinu, str. 88.-89., <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/2020/Srpanj/240%20sjednica%20VRH//240%20-%207%20Godi%C5%A1nje%20izvje%C5%A1%C4%87e.pdf>, pristup 12.3.2022.

- ubacivanje nezakonite gotovine u legalne financijske tokove u RH,
- zlouporaba internetskog bankarstva za nezakonite aktivnosti,
- zlouporaba kriptovaluta za prikrivanje podrijetla nezakonito stečenog novca.²⁰

4.2. Analiza obrađenih podataka

Učinkovitost pojedinog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma i njegovu usklađenost s međunarodnim standardima periodički procjenjuju međunarodni eksperti Vijeća Europe, stručnjaci MONEYVAL-a.

Kada se govori o procjeni učinkovitosti sustava za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma RH, potrebno je u obzir uzeti navedeno Izvješće iz prosinca 2021., objavljeno u veljači 2022., koje navodi da Hrvatska ima opsežne zakonske ovlasti koje omogućuju identifikaciju i istragu kaznenog djela pranja novca, no to nije prioritetni cilj nacionalne politike. Slučajeve uglavnom pokreće Ured za sprječavanje pranja novca, dok je samo nekoliko istraga pokrenuto radom pravosudnih organa. Primijećeno je da postoji nedostatak sveobuhvatnog razumijevanja kaznenog djela pranja novca od strane sudaca i donekle tužitelja. Naglašava se da je bitno kumulativno praćenje svih faza pranja novca (ulaganje, preslojavanje i integracija) jer to utječe na identifikaciju kaznenog djela pranja novca, ali i osiguravanje dokaznih materijala. Potvrđeno je da u Hrvatskoj postoji čvrst pravni okvir za zamrzavanje, zapljenu i oduzimanje sredstva i imovinske koristi stečene kaznenim djelom, no da se oduzimanje prihoda provodi u određenoj mjeri (kao politički cilj). Nadalje navodi da razina razumijevanja rizika pranja novca varira po sektorima; prednjače banke, usluge prijenosa novčanika, donekle ovlaštene mjenjači, odvjetnici i javni bilježnici, dok druge financijske institucije nisu uvijek mogle objasniti svoju izloženost riziku.²¹ Vezano za Ured za sprječavanje pranje novca i financiranje terorizma, navodi se da ostvaruje suradnju s pravosuđem, da su njegova izvješća o sumnjivim transakcijama općenito dobre kvalitete, kao i operativne analize. Međutim omjer između dostavljenih slučajeva i pokrenutih istraga ostaje nizak i uglavnom se fokusira na predikatna kaznena djela. Osim toga, pravosuđe ne daje dovoljne povratne informacije Uredu, a isto tako niti Ured obveznicima o njihovom izvještavanju.²²

Ured uglavnom ispunjava svoje obveze. No, do poteškoća dolazi prilikom suradnje svih tijela uključenih u tom sustavu. Primjerice, nadležna državna odvjetništva i sudovi

²⁰ Godišnje izvješće o radu Ureda za 2019. godinu, str. 89., <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/2020/Srpanj/240%20sjednica%20VRH//240%20-%207%20Godi%C5%A1nje%20izvje%C5%A1%C4%87e.pdf>, pristup 12.3.2022.

²¹ MONEYVAL, 2021., Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Croatia, Fifth Round Mutual Evaluation Report , str. 10-11., - <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer-fsrb/MONEYVAL-MER-Croatia-2022.pdf>, pristup 13.3.2022.

²² Ibid., str.10.

dužni su, sukladno zakonskim i podzakonskim odredbama, dostavljati Uredu podatke o pokretanju istrage, potvrđivanju optužnice, nepravomoćnim i pravomoćnim presudama, ostvarenoj međunarodnoj suradnji, privremenom oduzimanju predmeta, mjerama osiguranja i oduzimanju imovinske koristi stečene kaznenim djelom. Pregledom statističkih podataka o postupcima za kazneno djelo pranja novca koji su dostavljeni Uredu za sprječavanje pranja novca, može se primijetiti mali broj predmeta što uz nedostatak pravomoćnih drugostupanjskih presuda i činjenicu da se ne prate podaci o vrijednosti opranog novca dodatno otežava poimanje razmjera tog kaznenog djela u RH:²³

Slika 2: Procesuiranje prijavljenih kaznenih djela pranja novca

KD PRANJE NOVCA	ISTRAGE	OPTUŽNICE	PRESUDE
2013	/	1 OSOBA	5 OSOBA
2014	14 OSOBA	14 OSOBA	4 OSOBE
2015	10 OSOBA	23 OSOBE	3 OSOBE
2016	49 OSOBA	35 OSOBA	11 OSOBA
2017	11 OSOBA	18 OSOBA	9 OSOBA
2018	10 OSOBA	17 OSOBA	6 OSOBA
2019	21 OSOBA	17 OSOBA	5 OSOBA
2020	24 OSOBA	7 OSOBA	12 OSOBA

Izvor: Maros, I., Biluš, A., *Primjena propisa o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma u RH, TEB – webinar, Zagreb, 2021. (prezentacija, slajd 44)*

Slika 2 prikazuje broj provedenih istraga po godinama, broj podignutih optužnica i u konačnosti broj donesenih presuda. Potrebno je napomenuti da se broj donesenih presuda nužno ne odnosi na broj podignutih optužnica u toj godini, budući da sudski procesi traju i duže pa je moguće da se radi o presudama za kazneno djelo pranje novca za koje je optužnica pokrenuta ranije.

Za ostvarenje kaznenog djela pranja novca potrebna je namjera prikrivanja ili lažnog prikazivanja nezakonitog podrijetla imovinske koristi, a tumačenje bitnih obilježja tog kaznenog djela u sudskoj je praksi restriktivno što je ograničavajući faktor. Prema pravnom stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske, polaganje novca proizašlog iz predikatnog kaznenog djela na tekući račun i podizanje tog novca nisu radnje u bankarskom poslovanju kojima se prikriva pravi izvor novca već korištenje banke kao sigurnog mjesta pohrane novca prije njegovog korištenja.²⁴ Cilj procesuiranja i donošenja presude je oduzimanje

²³ Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj s akcijskim planom za smanjenje identificiranih rizika, str. 5., https://mf.in.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/sprjec_pranja_novca/akcijski_plan//Nacionalna%20procjena%20rizika%20od%20pranja%20novca%20i%20financiranja%20terorizma.pdf, pristup 12.3.2022.

²⁴ Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj s akcijskim planom za smanjenje identificiranih rizika, str. 4., https://mf.in.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/sprjec_

imovinske koristi stečene kaznenim djelom. Kazneni zakon člankom 77. propisuje oduzimanje imovinske koristi sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je ostvarena protupravna radnja. Pri tome je moguće oduzimanje imovinske koristi i od treće osobe na koju je prenijeta, ako nije stečena u dobroj vjeri.²⁵

Gledajući podatke Ureda o nalogima za privremeno zaustavljanje obavljanja sumnjive transakcije tijekom 2020. godine, mogu se vidjeti razmjeri posljedica pranja novca koji se mjere u milijunima. Iako nalozi za zaustavljanje sumnjivih transakcija nisu pokazatelj da su navedena sredstva doista proizašla iz aktivnosti pranja novca i financiranja terorizma, ipak se u jednom dijelu može dobiti uvid u negativne posljedice koje su time prouzročene gospodarstvu i ekonomiji jedne zemlje.

Tablica 1: Nalozi za privremeno zaustavljanje obavljana sumnjive transakcije u 2020. godini

BROJ IZDANIH NALOGA	46
BROJ OSOBA U NALOZIMA	39
BROJ RAČUNA U NALOZIMA	43
BROJ OBVEZNIKA U NALOZIMA	10
VRIJEDNOST U HRK	33.863.207 HRK

*Izvor podataka: Godišnje izvješća o radu Ureda za 2020.*²⁶

U tablici 1 se vidi primjer samo zaustavljenih transakcija i njihova vrijednost, no težina i neprijavljenih i nezaustavljenih transakcija zasigurno je daleko veća od navedenog iznosa.

Kada se promatra broj prijavljenih slučajeva od strane obveznika, državnih tijela i inozemnih financijsko-obavještajnih jedinica, može se primijetiti gotovo dvostruki rast prijavljenih slučajeva tijekom 2020. godine. Razlog tome može biti kažnjavanje jedne banke u Hrvatskoj tijekom 2020. godine od strane Ureda, ali i moguće posljedice pandemije koja je otvorila vrata alternativnim načinima djelovanja počinitelja.

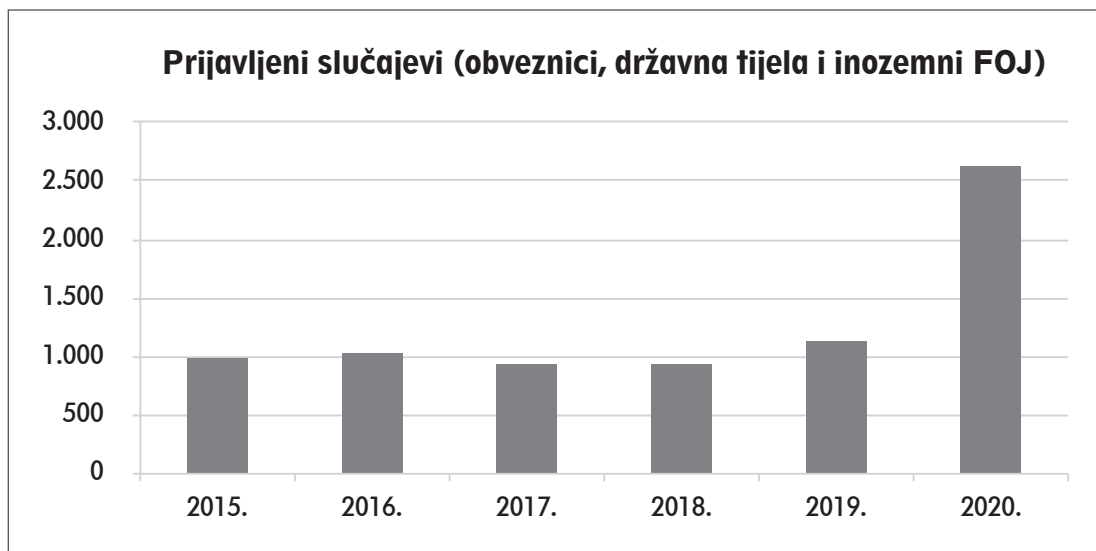
pranja_novca/akcijski_plan//Nacionalna%20procjena%20rizika%20od%20pranja%20novca%20i%20financiranja%20terorizma.pdf, pristup 12.3.2022.

²⁵ Ibid., str. 6

²⁶ Godišnje izvješće o radu Ureda za 2020. godinu, str. 26., <https://mfin.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/o-ministarstvu/ustrojstvo//Godisnje%20izvjesce%20o%20radu%20Ureda%20za%202020.%20godinu.pdf>, pristup 12.3.2022.

Grafikon 1: Prijava sumnjivih transakcija, sredstva i osoba po prijaviteljima 2015. – 2020.

Izvor podataka: obrada podataka godišnjih izvješća o radu Ureda²⁷

Broj prijavljenih slučajeva o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama se u odnosu na 2019. godinu povećao s 1129 na 2367 prijava, dok se u razdoblju od 2015. do 2020. broj prijava zadržavao uglavnom između 900 i 1000 prijava godišnje.

Daljnjom analizom prijava sumnjivih transakcija, sredstava i osoba po obveznicima tijekom 2019. i 2020. godine (tablica 2) može se primijetiti da najveći udio u obavijesti o sumnjivim osobama i transakcijama imaju banke, a to je i obilježje svakog sustava SPNFT. Obavijesti HP-a odnose se na sumnjive transakcije putem Western Uniona, dok se od ostalih obveznika još ističu zastupnici institucija za platni promet. Kod profesionalnih djelatnosti najveći broj prijava dolazi od strane javnih bilježnika. Najučestaliji korišteni indikatori u obavijesti o sumnjivim transakcijama su: priljev sredstava u većem iznosu koji se transferira na više računa i podiže u gotovini, veliki priljev sredstava i nakon toga isplata gotovine u velikim iznosima, naglo povećanje prometa bez jasnih razloga (Maros, Biluš, Sertić, 2019., str. 86).

²⁷ Godišnja izvješća o radu Ureda, <https://mfip.gov.hr/istaknute-teme/ured-za-sprjecavanje-pranja-novca/143>, pristup 12.3.2022.

Tablica 2: Prijava sumnjivih transakcija, sredstva i osoba po prijaviteljima tijekom 2019. i 2020.

PRIJAVITELJI	2019.		2020.	
	PN	FT	PN	FT
1. OBVEZNICI				
BANKE	693	11	2243	11
STAMBENE ŠTEDIONICE	6		8	
PRUŽATELJI INVESTICIJSKIH USLUGA	9		3	
DRUŠTVA ZA OSIGURANJE	0		4	
LEASING DRUŠTVA	2		2	
HP-HRVATSKA POŠTA	41		55	
INSTITUCIJE ZA ELEKTRONIČKI NOVAC	12		9	
OVLAŠTENI MJENJAČI	2		4	
ZASTUPNICI INSTITUCIJA ZA PLATNI PROMET	132	3	117	1
PRIREĐIVAČI IGARA NA SREĆU	3		8	
JAVNI BILJEŽNICI	5		3	
ODVJETNICI	4		1	
VANJSKI RAČUNOVOĐE	0		2	
RAZMJENA VIRTUALNIH I FIDUCIJARNIH PODATAKA	0		6	
Ukupno	909	14	2465	12
2. DRŽAVNA TIJELA	PN	FT	PN	FT
MUP	56		41	
USKOK	8		4	
POREZNA UPRAVA	5		5	
CARINSKA UPRAVA	1			
NADLEŽNA DRŽAVNA ODVJETNIŠTVA	2		4	
SIGURNOSNO OBAVJEŠTAJNA AGENCIJA	5			
FINANCIJSKI INSPEKTORAT	1		4	
4. OSTALI	2		2	
5. INOZEMNI FOJ	124	2	102	
Ukupno	204	2	162	0

Izvor podataka: Godišnje izvješća o radu Ureda za 2020.²⁸

Obveznici su dužni o svakoj transakciji koja se provodi u gotovini u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj obavijestiti Ured, a najkasnije u roku od tri dana od dana obavljanja transakcije. Za razliku od prijavljenih sumnjivih transakcija, sredstava i osoba, broj

²⁸ Godišnje izvješće o radu Ureda za 2020., str. 19., <https://mfjn.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/oministarstvu/ustrojstvo//Godisnje%20izvjesce%20o%20radu%20Ureda%20za%202020.%20godinu.pdf>, pristup 12.3.2022.

prijavljenih gotovinskih transakcija je daleko veći što ukazuje na to da je metoda korištenja gotovog novca i njegovog ulaganja u financijski sustav i dalje najraširenija metoda. Prijavljeni broj sumnjivih gotovinskih transakcija prikazan je u tablici 3.

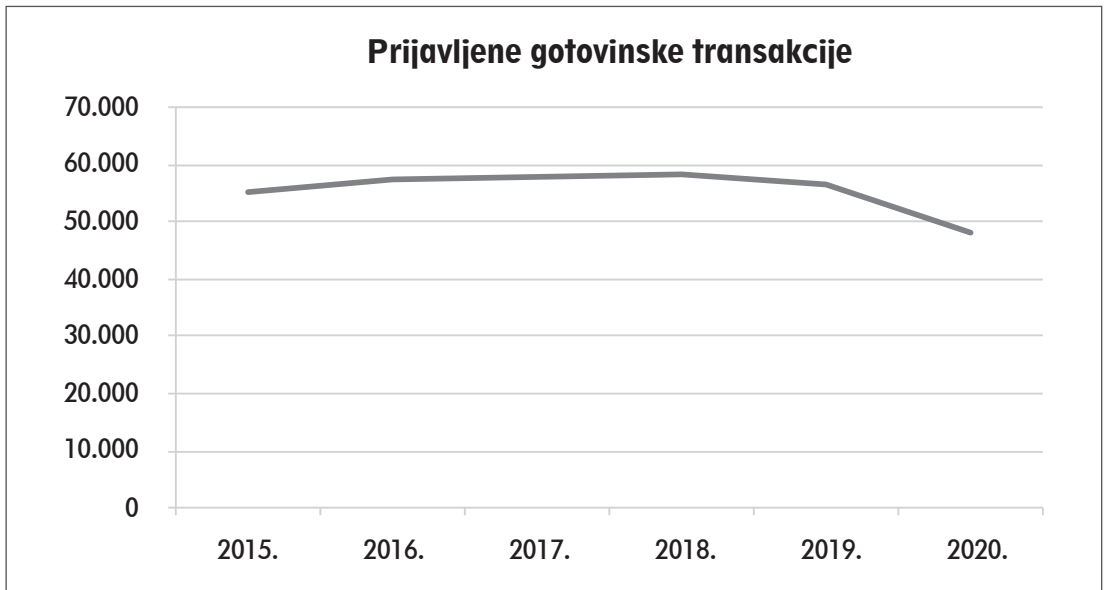
Tablica 3: Prijave gotovinskih transakcija od strane obveznika

OBVEZNICI PRIJAVITELJI	2019.	2020.
BANKE	55.766	47.389
OVLAŠTENI MJENJAČI	541	450
KREDITNE UNIJE	317	341
PRIREĐIVAČI IGARA NA SREĆU	68	59
JAVNI BILJEŽNICI	5	5
FINA	3	1
HP-HRVATSKA POŠTA	1	0
Ukupno	56.701	48.245

Izvor podataka: Godišnje izvješća o radu Ureda za 2020.²⁹

Broj prijavljenih gotovinskih transakcija po godinama najbolje prikazuje krivulja na grafikonu 2, koja je u laganom opadanju tijekom 2019. i 2020. Kako je tijekom 2020. primijećen povećan broj prijavljenih sumnjivih transakcija, a istovremeno smanjen broj prijavljenih gotovinskih transakcija, na jednom od seminara postavljeno je pitanje predstavnicima Ureda radi li se o nekim novim trendovima, na što je odgovoreno da je navedeno predmet daljnje analize Ureda. Iako je krivulja u opadanju, polaganje gotovine je i dalje najčešći način puštanja opranih sredstava u legalne novčane tokove.

²⁹ Godišnje izvješće za 2020. godinu, str. 20., <https://mfin.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/o-mini-starstvu/ustrojstvo//Godisnje%20izvjesce%20o%20radu%20Ureda%20za%202020.%20godinu.pdf>, pristup 12.3.2022.

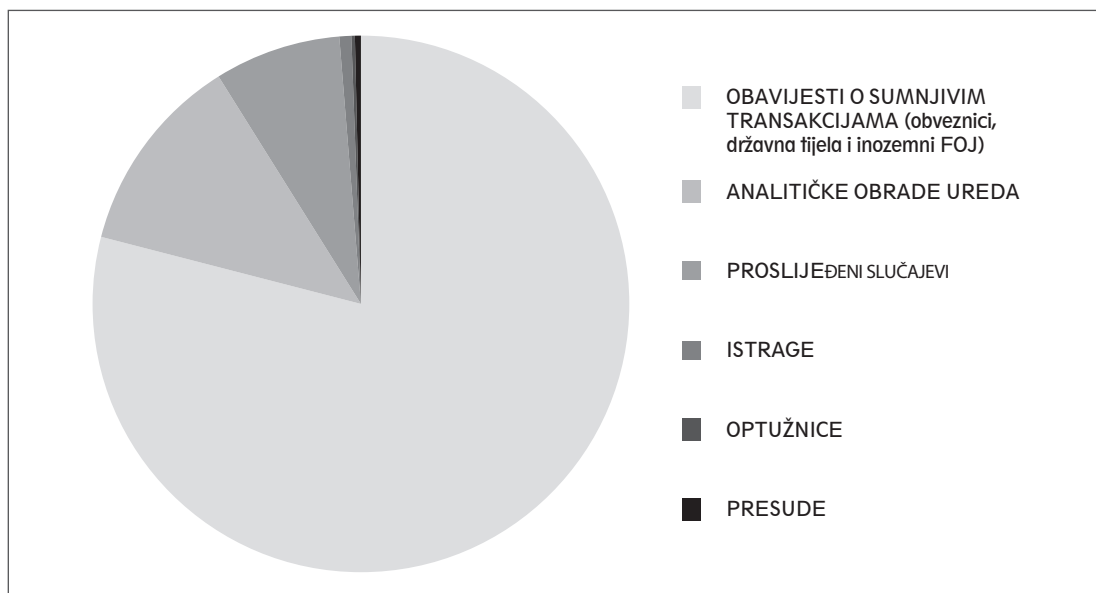
Grafikon 2: Prijavljene gotovinske transakcije u razdoblju 2015. – 2020.

Izvor podataka: obrada podataka godišnjih izvješća o radu Ureda³⁰

Budući da Ured za sprječavanje pranja novca predstavlja jednu kariku u cijelom sustavu i ima preventivnu ulogu, djelotvornost cijelog sustava proizlazi iz broja presuda za pranje novca i oduzimanja nezakonito stečenih sredstava. Prilikom promatranja djelotvornosti sustava potrebno je prikazati i rezultate Ureda zajedno s rezultatima rada drugih tijela u sustavu tj. rezultatima rada policije, državnog odvjetništva i sudova. Konačni rezultati mogu dati ocjenu uspješnosti rada cijelog sustava. Obavijest o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama predstavljaju prvi korak u borbi protiv pranja novca i financiranja terorizma. Učinkovitost sustava SPNFT tijekom 2020. s prikazom broja zaprimljenih i procesuiranih obavijesti o sumnjivim transakcijama prikazana je grafikonom 3:

³⁰ Godišnja izvješća o radu Ureda, <https://mfj.gov.hr/istaknute-teme/ured-za-sprjecavanje-pranja-novca/143>, pristup 12.3.2022.

Grafikon 3: Procesuiranje prijavljenih sumnjivih transakcija tijekom 2020.

Izvor podataka: obrada podataka godišnjih izvješća o radu Ureda³¹

Broj zaprimljenih obavijesti od strane obveznika, državnih tijela ili inozemnih ureda u 2020. godini ukupno iznosi 2.367 prijava, Ured je analitički obradio 403 predmeta sa sumnjom na PN/FT, 254 predmeta prosljeđeno je na daljnju obradu drugim nadležnim tijela. Prema dostavljenim podacima Uredu od strane DORH-a i nadležnih sudova RH, tijekom 2020. su za 24 predmeta pokrenute istrage, podignuto je 7 optužnica i u konačnici je doneseno 12 presuda za kazneno djelo pranja novca.³²

Transakcije, koje su obveznici prijavili Uredu kao sumnjive transakcije, nisu nužno transakcije u koje su uključene nezakonita sredstva, već se radi o transakcijama sumnjivog karaktera i za njih je tek potrebno dokazati da potječu iz nezakonitih aktivnosti, što je zadaća Ureda. Radi se o transakcijama koje upućuju na neobičnu, pravno i ekonomski neopravdanu aktivnost stranke. Analiza takvih transakcija predstavlja veliki izazov budući da se u predmetima pranja novca radi o složenim transakcijama kod kojih obrada može potrajati i nekoliko mjeseci, a same transakcije se realiziraju u vrlo kratkom vremenu. Profesionalni počinitelji kaznenog djela pranja novca vješto koriste mogućnosti skrivanja nezakonitog izvora sredstava uz pomoć različitih proizvoda i usluga financijskog sektora i raznih drugih aktivnosti. Pored toga, većina slučajeva pranja novca povezana je s inozemstvom i off shore destinacijama što predstavlja dodatnu otegotnu okolnost za nadležne

³¹ Godišnje izvješće za 2020. godinu, str. 30, <https://mfjn.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/o-ministarstvu/ustrojstvo//Godisnje%20izvjesce%20o%20radu%20Ureda%20za%202020.%20godinu.pdf>, pristup 12.3.2022.

³² Ibid.

institucije budući da se takvi slučajevi moraju rješavati uz pomoć inozemnih pravosudnih tijela putem međunarodne pravne pomoći, što je dugotrajni proces.³³

Kao pomoć na tom putu Uredu je na raspolaganju mogućnost potpisivanja sporazuma s inozemnim financijsko-obavještajnim jedinicama radi unapređenja suradnje u vezi s razmjenom podataka informacija i dokumentacije. Također, kao dodatna pomoć postoji i decentralizirana računalna mreža za međunarodnu razmjenu obavještajnih podataka između financijsko-obavještajnih jedinica, FIU.NET, kojom se povezuju države članice Europske unije i razmjenjuju podatke. FIU.NET omogućava brzu i sigurnu razmjenu podatka i informacija bez otkrivanja povjerljivih podataka o analiziranim osobama.³⁴

4.3. Položaj obveznika

Položaj obveznika u sustavu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma vrlo je bitan. Oni su na prvoj liniji obrane, imaju mogućnost prepoznati sumnjive aktivnosti i raspoložu informacijama. Koliko će biti uspješni u provođenju mjera ovisi o tome koliko su dobro postavili interni sustav i educirali zaposlenike. Samo postavljanje sustava izaziva dodatne troškove: ljudski resursi, informatička opremljenost, educiranje, redovito provođenje interne revizije, čuvanje podataka, vođenje evidencija, procjenjivanje vlastite rizičnosti, plaćanje dodatnih usluga za provjeru podataka (primjerice provjera politički izloženih osoba) i drugo. Mjere stalnog praćenja poslovnog odnosa stavljaju pred obveznike potrebu stalne uključenost u kontroliranje stranaka. Potrebno je pratiti poslovne aktivnosti i transakcije stranke i provjeravati jesu li u skladu s izvorom sredstava, vrstom posla, predviđenom prirodom poslovnog odnosa i sl. Obveznik je dužan provoditi i ažuriranje podataka, dokumentacije i profila rizičnosti stranke kao i podataka o stvarnom vlasniku stranke (u slučaju pravnih osoba) (Maros, Biluš, Sertić, 2019., str. 56-57).

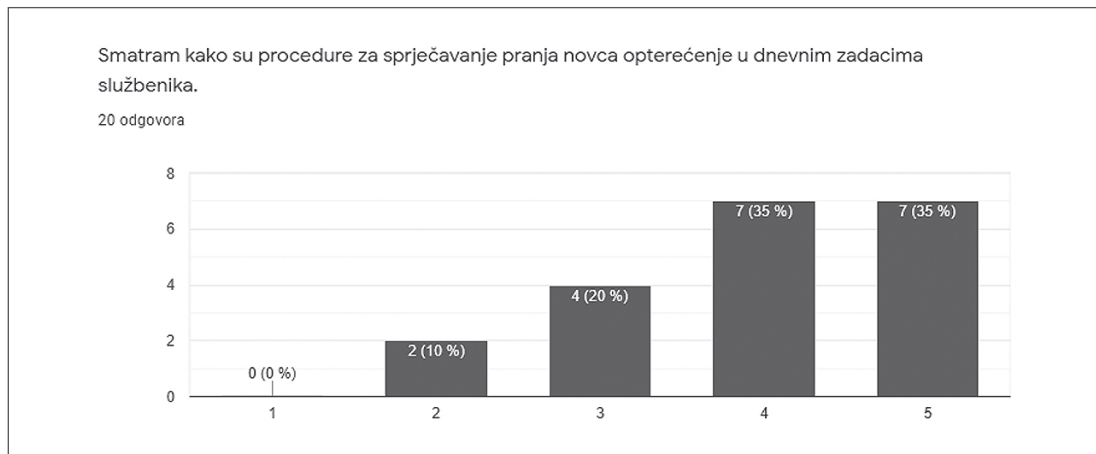
Dodatno, ono što izaziva negativne posljedice kod obveznika jest ometanje redovnog poslovanja. Često moraju informirati klijente, zatražiti od njih dostavu dodatnih podataka kako bi ažurirali svoje baze, dok su klijenti vrlo osjetljivi na takve zahtjeve. S obzirom da su obveznici ovisni o povjerljivom odnosu s klijentom, moraju posebnu pozornost posvetiti pristupu mjerama prema njima. Zaposlenici provođenje dodatnih mjera za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma vide kao ograničavajući faktor u redovnom poslovanju. Pa tako u istraživanju Vjekoslava Ivana Lovrića (slika 3), koji je intervjuirao 20 zaposlenika bankarskog sektora, na pitanje o stavovima jesu li procedure za sprječavanje pranja novca opterećenje u dnevnim zadacima službenika, veliki broj ispitanika je odgovorio kako mjere za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma smatra opterećujućim.

³³ Godišnje izvješće za 2020. godinu, str. 31., <https://mfin.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/o-ministarstvu/ustrojstvo//Godisnje%20izvjesce%20o%20radu%20Ureda%20za%202020.%20godinu.pdf>, pristup 12.13.2022.

³⁴ Ibid., str. 48.

Njih 14 navelo je da su mjere veliko ili iznimno veliko opterećenje, četvero nisu sigurni dok samo dvoje smatra da ne predstavljaju ometanje redovnog poslovanja.

Slika 3: Ispitivanje obveznika koliko provođenja mjera SPNFT otežava svakodnevni rad

Izvor: Lovrić, V.I., *Pranje novca u Republici Hrvatskoj iz perspektive odgovornosti banaka*, Zagreb, 2021., <https://repozitorij.efzg.unizg.hr/islandora/object/efzg:7846>, str. 34.

Kada se gleda s pozicije obveznika, na primjeru privatnog sektora: financijska institucija vođena profitom, kojoj je usklađenost sa zakonodavstvom samo trošak poslovanja, mora izbalansirati odnos s klijentom i zadovoljstvom klijenta koji je pokretač konkurentnosti i generiranja prihoda. Mnogima je u domeni praćenja PN/FT glavni cilj izvještavanje regulatora. Nakon podnošenja izvješća može se dobiti povratna informacija o tome je li izvješće ispravno, dok se ostale povratne informacije tiču sadržaja. Izvješće može sadržavati i odgovor FOJ-a u smislu zahtjeva za daljnje informacije. Iako se radi o bekrajnom procesu, mnoge financijske institucije smatraju da je njihov posao obavljen nakon podnošenja izvješća (Chau, Van Dijck Nemcsik, 2021., str. 9).

5. PRAKSA

Još se 2001. spominjalo da je za štete od pranja novca odgovorna kriminalna elita od otprilike 500 osoba. Predviđen je veliki porast prijevara koji je započeo u SAD-u i nastavio se preko Velike Britanije i Nizozemske u Europu (Glinig, Glinig, 2001., str. 7). Predviđanja su se ispostavila istinitima. Kao primjer mogu poslužiti mnogobrojne financijske afere posljednjih godina. Od zemalja koje su se povijesno povezivale s aktivnostima pranja novca prednjače zemlje Commonwealtha. Neke od njih su namjerno kreirale zakone koji će poslužiti kao pokriće za bijeg kapitala ili klijente koji traže najviši stupanj tajnosti (Maddinger, 2011., str. 70).

Primjera međunarodnih prijevара povezanih s pravnim osobama je puno. Tome svjedoče i afere „Pandora papers“ i „Panama papers“ u kojima je došlo do curenja dokumenata koji otkrivaju skriveno bogatstvo, izbjegavanje plaćanja poreza i pranje novca od strane nekih bogatih i moćnih osoba.³⁵ Također, dogodio se i val afera u kojem su sudjelovale kreditne institucije u Europi, a posebno Deutsche Bank.

Postoje i drugi različiti primjeri i metode pranja novca s različitih krajeva svijeta. Prema Bertilu Lintneru, azijskom stručnjaku za organizirani kriminal, ekvivalent stotine milijuna dolara prebačen je u samo jednoj godini iz Kine na ruski Daleki istok, uglavnom preko kineskog podzemnog bankarstva. Sredstva su uložena u kockarnice, hotele, restorane, hostess barove, ilegalnu sječu drva, ribolovne poduhvate i dr. (Cassara^{2015.}, str. 84-85).

Posebno je zanimljiv slučaj Danske Bank jer prikazuje kompleksnost operacija, neuspjeh internih kontrola, propuste na prvoj crti obrane kao i neusklađenosti mjera Grupe u podružnici pod drugim pravnim sustavom. Danske Bank je do početka 2016. u svojoj estonskoj podružnici imao portfelj od nekoliko tisuća klijenata koji žive izvan Estonije. Portfelj nerezidenata je uključivao klijente iz Ruske Federacije i Zajednice Neovisnih Država uključujući zemlje kao što su Azerbajdžan i Ukrajina.³⁶ U toj podružnici se navodno izgubio trag 8,3 milijarde dolara, a iznos koji je kroz nju prošao je devet puta veći od BDP-a države (234 milijarde dolara).³⁷ Estonska podružnica je imala vlastitu IT platformu što je značilo da podružnica nije bila obuhvaćena istim korisničkim sustavima i praćenjem transakcija i rizika kao Grupa Danske Bank pa Grupa nije imala uvid u podružnicu. Mnogi dokumenti u estonskoj podružnici, uključujući informacije o kupcima, bili su napisani na estonskom ili ruskom jeziku. Dugo se unutar Grupe vjerovalo da je visok rizik, koji predstavljaju klijenti nerezidenti u estonskoj podružnici, odraz ublaženih mjera i odgovarajućih postupaka protiv pranja novca. Grupa nije ispitivala ni provjerila jesu li točne informacije koje joj podružnica daje, a na upite regulatora je pružala utješne informacije. Nedostatak uključenosti Grupe značilo je da Grupa nije imala dovoljan nadzor nad aktivnostima u podružnici. Početkom 2014., nakon izvješća zviždača i revizijskih pisama interne revizije Grupe, postalo je jasno da su procedure za borbu protiv pranja novca u estonskoj podružnici bile neadekvatne što je izazvalo niz inicijativa Grupe. Procedure SPNFT su također postale podložne oštroj kritici regulatora u Estoniji, a Danske Bank se susreo sa sankcijama estonskog regulatora u srpnju 2015. i danskog regulatora u ožujku 2016.³⁸

³⁵ BBC NEWS, 2021., Pandora Papers: A simple guide to the Pandora Papers leak , 5.listopada - <https://www.bbc.com/news/world-58780561>, pristup 13.3.2022.

³⁶ BRUUN & HJEJLE ADVOKATPARTNERSELSKAB, 2018., Report on the Non-Resident Portfolio at Danske Bank's Estonian branch, 19. rujna, str. 3, <https://danskebank.com/about-us/corporate-governance/investigations-on-money-laundering>, pristup 13.3.2022.

³⁷ Bertek, D., 2018., Nekoliko godina nisu plaćali kazne, no novi dokumenti otkrivaju da su bili u svjetskom vrhu pranja novca, Jutarnji list, 21. rujna, <https://novac.jutarnji.hr/novac/aktualno/europska-komisija-pranje-novca-u-danske-bank-najveci-je-skandal-u-europi-7857144>, pristup 14.3.2022.

³⁸ BRUUN & HJEJLE ADVOKATPARTNERSELSKAB, 2018., Report on the Non-Resident Portfolio at Danske Bank's Estonian branch, 19. RUJNA, str. 3, <https://danskebank.com/about-us/corporate-governance/investigations-on-money-laundering>, pristup 13.3.2022.

Na razini Hrvatske najznačajniji je primjer Zagrebačke banke koja je tijekom 2020. kažnjena s 33.000.000 kuna jer nije provodila sve potrebne mjere, radnje i postupke propisane ZSPNFT-om (procjena rizika pojedinog poslovnog odnosa, provedba mjera dubinske analize, praćenje i prijava sumnjivih transakcija i dr.).

Tijekom desetljeća regulatorni je okvir proširio svoj opseg kroz širok raspon financijskih usluga i tržišta robe visoke vrijednosti, od poslovanja sa stanovništvom do korporativnog bankarstva, kockarnica i maloprodaja robe visoke vrijednosti. Od njih se zahtijevaju posebno dizajnirani scenariji i modeli za rješavanje specifičnih ranjivosti od pranja novca. Različiti kriminalni modusi operandi i razlike u podacima o proizvodima i različitim poslovnim linijama mogu zahtijevati drugačiji pristup u otkrivanju i prevenciji pranja novca (Chau, Van Dijck Nemcsik, 2021., str. 72-73).

6. ZAKLJUČAK

Kroz analizirane podatke i slučaj iz prakse je dokazana ispravnost hipoteze da financijske institucije imaju velikih poteškoća u otkrivanju i sprječavanju pranja novca. Analiziranim podacima je utvrđen visok broj prijavljenih slučajeva, a malen broj donesenih presuda što može upućivati na reakciju obveznika i kada ne postoje osnove za sumnju na pranje novca ili na nedostatak dokaza za osuđujuću presudu. S druge strane, analizirani slučaj Danske Bank daje primjer izostanka pravovremene reakcija obveznika na postojeći slučaj pranja novca unatoč upozorenjima regulatora. Hipotezu potvrđuje i nova regulativa kojom su najavljena poboljšanja na raznim poljima kao i najava da će se njome jedan član uprave obveznika zadužiti za dnevno praćenje provođenja zadanih mjera.

Cilj nove regulative je unaprijediti suradnju između nadležnih nacionalnih tijela putem nove europske institucije Authority for Anti Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism (AMLA), uključiti virtualne valute u SPNFT sustav, uskladiti regulativu s FATF standardima, unaprijediti kaznenopravne odredbe i razmjenu informacija na razini EU-a, unaprijediti međunarodnu dimenziju europskog okvira sustava SPNFT i drugo.³⁹

---

governance/investigations-on-money-laundering, pristup 13.3.2022.

³⁹ Simić, S., Novi prijedlog EU regulative o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, HANFA i HGK, Zagreb, 2021. (prezentacija, slajd 5)

LITERATURA

Zakonodavstvo

1. Kazneni zakon, pročišćeni tekst zakona, Narodne novine, 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21
2. Pravilnik o postupku procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma te načinu provođenja mjera pojednostavljene i pojačane dubinske analize stranke, Narodne novine, 59/18
3. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, Narodne novine, 108/17, 39/19

Knjige i stručni radovi

1. A., Cassara, J., 2015., Trade-Based Money Laundering-The Next Frontier in International Money Laundering Enforcement, Wiley and SAS Business Series, Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken
2. Alhosani, W., 2016., Anti-Money Laundering - A Comparative and Critical Analysis of the UK and UAE's Financial Intelligence Units, Macmillan Publishers Ltd.
3. Cindori, S., 2010., Sustav sprječavanja pranja novca, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
4. Cindori, S., 2020., Sustav sprječavanja pranja novca: nove prijetnje globalnoj sigurnosti, Libertin naklada d.o.o.
5. Chau, D., Van Dijck Nemcsik, M., 2021., Anti-Money Laundering Transaction Monitoring Systems Implementation - Finding Anomalies- Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken
6. Glinig, M., Glinig, G., 2001., Međunarodne financijske prijevare, Partner banka, Zagreb
7. Ivčević, A. M., 2019., Posljedice novog regulatornog okvira nadzora pranja novca i financiranja terorizma, završni rad, Diss. University of Split. Faculty of economics, dostupno na <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:388891>, preuzeto 05.03.2022.
8. Lovrić, V. I., 2021., Pranje novca u Republici Hrvatskoj iz perspektive odgovornosti banaka, diplomski rad, dostupno na <https://repozitorij.efzg.unizg.hr/islandora/object/efzg:7846>, preuzeto 05.03.2022.
9. Madinger, J., 2011. Money laundering; a guide for criminal investigators, CRC, Taylor & Francis [distributor]
10. Maros, I., Biluš, A. i Sertić, T., 2019., Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma s podzakonskim aktima i komentarom, II. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, TEB – poslovno savjetovanje d.o.o.

11. Maros, I., Biluš, A., 2021., Primjena propisa o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma u RH, TEB – webinar, (prezentacija)
12. Orlović, A., 2016., Gospodarska kriminalistika; Uvod u kriminalističko istraživanje gospodarskog kriminaliteta i korupcije , MUP RH (policijska akademija)
13. Pavlović, Š., 2018., Komentar zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, Libertin naklada d.o.o.
14. Pieth, M., Aiolfi, G., 2004., A Comparative Guide To Anti-Money Laundering - A Critical Analysis Of Systems In Singapore, Switzerland, The Uk And The USA, MPG Books Ltd
15. Simić, S., 2021., Novi prijedlog EU regulative o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, HANFA i HGK (prezentacija)
16. The World Bank, 2009., Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism: a comprehensive training guide, A World Bank and International Monetary Fund publication

Internet izvori

1. BBC NEWS, 2021., Pandora Papers: A simple guide to the Pandora Papers leak , 5.listopada – <https://www.bbc.com/news/world-58780561>
2. Bertek, D., 2018., Nekoliko godina nisu plaćali kazne, no novi dokumenti otkrivaju da su bili u svjetskom vrhu pranja novca, Jutarnji list, 21. rujna, <https://novac.jutarnji.hr/novac/aktualno/europska-komisija-pranje-novca-u-danske-bank-najveci-je-skandal-u-europi-7857144>, pristup 14.3.2022.
3. BRUUN & HJEJLE ADVOKATPARTNERSELSKAB, 2018., Report on the Non-Resident Portfolio at Danske Bank's Estonian branch, 19. RUJNA, str. 3, <https://danskebank.com/about-us/corporate-governance/investigations-on-money-laundering>, pristup 13.3.2022.
4. Europska komisija, Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na unutarnje tržište i odnose se na prekogranične aktivnosti - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0370&from=EN>
5. HNB – https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/sprecavanje-pranja-novca-i-financiranja-terorizma/-/asset_publisher/62b7db3014/content/me-unarodne-institucije-i-grupe-koje-se-bave-problemom-pranja-novca-i-financiranja-terorizma?_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_62b7db3014_assetEntryId=166140&_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_62b7db3014_redirect=https%3A%2F%2Fwww.hnb.hr%2Ftemeljne-funkcije%2Fsupervizija%2Fsprecavanje-pranja-novca-i-financiranja-terorizma%3Fp_p_id%3Dcom_liferay_asset_

publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_62b7db3014%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_62b7db3014_cur%3D0%26p_r_p_resetCur%3Dfalse%26_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_62b7db3014_assetEntryId%3D166140

6. HNB – https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/sprecavanje-pranja-novca-i-financiranja-terorizma/-/asset_publisher/62b7db3014/content/me-unarodne-mjere-ogranicavanja
7. MONEYVAL, 2021., Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Croatia, Fifth Round Mutual Evaluation Report - <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer-fsrb/MONEYVAL-MER-Croatia-2022.pdf>
8. Ured za sprječavanje pranja novca -<https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/ured-za-sprjecavanje-pranja-novca/143>
9. Ured za sprječavanje pranja novca, Godišnja izvješća o radu Ureda - <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/ured-za-sprjecavanje-pranja-novca/143>
10. Ured za sprječavanje pranja novca, Godišnje izvješće o radu Ureda za 2019. godinu – <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/2020/Srpanj/240%20sjednica%20VRH//240%20-%207%20Godi%C5%A1nje%20izvje%C5%A1%C4%87e.pdf>, pristup 12.3.2022.
11. Ured za sprječavanje pranja novca, Godišnje izvješće o radu Ureda za 2020. godinu – <https://mfin.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/o-ministarstvu/ustrojstvo//Godisnje%20izvjesce%20o%20radu%20Ureda%20za%202020.%20godinu.pdf>
12. Ured za sprječavanje pranja novca, Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj s akcijskim planom za smanjenje identificiranih rizika - https://mfin.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/sprjec_pranja_novca/akcijski_plan//Nacionalna%20procjena%20rizika%20od%20pranja%20novca%20i%20financiranja%20terorizma.pdf

ABSTRACT: The problem of money laundering includes a very extensive and complex matter. Successful implementation of the given measures requires a good understanding of the whole system, which causes additional difficulties for those who implement the given measures. The aim of this paper is to assess the compliance of the legislative framework with practice, to evaluate the success of the implementation of given measures by practical examples and publicly available statistical data. The starting hypothesis is that institutions that implement money laundering prevention are often unsuccessful.

Keywords: *money laundering, money laundering prevention system, risk assessment, effectiveness of measures implementation.*